

CHOLG‘U IJROCHILIGI PEDAGOGLARINI TAYYORLASHDA TA‘LIM VA AMALIYOTNING O‘ZARO ALOQASI

Usmonov Muhiddin

Yunus Rajabiy nomidagi O‘zMMSI

Annotatsiya: Mazkur maqolada cholg‘u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda ta‘lim va amaliyotning o‘zaro aloqasi tahlil qilinadi. Ta‘lim jarayoni nazariy bilimlarni egallashga, amaliyot esa o‘quvchilarga real ijro etish tajribasini berishga qaratilgan. Ta‘lim va amaliyotning uyg‘unligi pedagogning musiqiy va pedagogik salohiyatini rivojlantirishga yordam beradi. Maqolada ta‘lim va amaliyotning integratsiyasi, amaliy mashg‘ulotlar, guruhli ishlash va konsert chiqishlarining ahamiyati ko‘rib chiqiladi. Ta‘lim va amaliyotning o‘zaro aloqasini to‘g‘ri tashkil etish orqali yuqori malakali cholg‘u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashning samaradorligini oshirish mumkinligi ta‘kidlanadi.

Kalit so‘zlar: Cholg‘u ijrochiligi, pedagoglarni tayyorlash, ta‘lim va amaliyot, musiqiy ta‘lim, pedagogik metodika, ijro etish texnikasi, musiqa asbobi, amaliy mashg‘ulotlar, musiqiy ijro, pedagogik yondashuv, musiqiy mahorat, integratsiya.

Cholg‘u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlash jarayonida ta‘lim va amaliyotning o‘zaro aloqasi juda muhim ahamiyatga ega. Bu ikki jihat bir-birini to‘ldiruvchi elementlar sifatida musiqiy ta‘lim tizimining samaradorligini oshiradi. Ta‘lim nazariy bilimlarni va pedagogik yondashuvlarni o‘z ichiga olsa, amaliyot esa o‘quvchilarga real ijro etish tajribasini taqdim etadi. Ularning uyg‘unligi cholg‘u ijrochiligi pedagogining professional va ijodiy salohiyatini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Cholg‘u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda ta‘lim jarayoni nazariy bilimlar va pedagogik metodikalarga asoslanadi. Bu nazariy bilimlar o‘quvchilarga musiqa asboblari chalishning texnikasini, asbobning strukturosini, uning texnik va ijro etish imkoniyatlarini tushunishga yordam beradi. Bunda asosiy e‘tibor:

- Musiqa nazariyasiga qaratiladi, bu esa o‘quvchilarga musiqaning asosiy elementlarini, armoniya, ritm va melodiyalarni tushunish va ularni cholg‘u asbobi orqali ijro etish imkonini beradi.
- Pedagogik metodikaga ham katta e‘tibor beriladi. Bu o‘quvchilarga to‘g‘ri ta‘lim berish usullari, motivatsiya va o‘qitish texnikalari, metodik yondashuvlar va o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini inobatga olishni o‘z ichiga oladi.

Ta‘lim jarayonining samaradorligi amaliyotga bog‘liq, chunki o‘quvchilar o‘z bilimlarini va ko‘nikmalarini real sharoitda sinab ko‘rishlari kerak. Shu sababli, ta‘lim va amaliyot o‘rtasidagi aloqaning samarali bo‘lishi nafaqat bilimlarni o‘zlashtirish, balki pedagogik faoliyatning muvaffaqiyatli bo‘lishini ta‘minlaydi.

Cholg‘u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda amaliyotning roli katta. Amaliy mashg‘ulotlar o‘quvchilarga o‘z bilimlarini real sharoitda qo‘llash imkoniyatini beradi va

Date: 17th December-2024

ularni nafaqat ijrochi, balki pedagog sifatida ham tayyorlaydi. Amaliyot orqali pedagoglar quyidagi ko'nikmalarni rivojlantiradilar:

- Texnik mahorat – asbobni mukammal chalish, musiqaning har bir detallari va texnikasini bajarish. Amaliyotda o'quvchilar cholg'u asbobini chalishda texnikani to'g'ri ishlatishni o'rganadilar.

- Stil va ifoda – musiqiy janrlarni tushunish va ularni ifodalay olish. Amaliyot o'quvchilarga har xil musiqiy janrlarni chalish, har bir janrning o'ziga xos uslubini, tempini va ritmini o'rgatadi.

- Improvisatsiya va ijodkorlik – o'quvchilarga musiqiy g'oyalarni yaratish, yangi asarlar yozish, improvisatsiya qilish va musiqiy ijro etishdagi ijodiy erkinlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Amaliyotda o'quvchilar o'zlarini musiqiy ijrochilar sifatida sinab ko'rishadi va bu ularning o'qituvchilik faoliyatiga ham ta'sir qiladi. Ular musiqiy asarlarni ijro etishning nafaqat texnik, balki pedagogik jihatlarini ham o'zlashtiradilar.

Cholg'u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda ta'lim va amaliyotning o'zaro aloqasi samarali bo'lishi uchun ularni bir-biriga yaqinlashtirish zarur. Buning uchun quyidagi yondashuvlar qo'llanilishi mumkin:

- o'quvchilar nazariy bilimlarni o'zlashtirib, ular asosida amaliy mashg'ulotlar o'tkazishadi. Masalan, vokal yoki cholg'u mashg'ulotlarini real ijro bilan bog'lash.

- ta'lim va amaliyot jarayonida guruhli ijrolar o'quvchilarga birgalikda ishlash, o'zaro ta'sir va musiqa asarlarini birgalikda ijro etish imkonini beradi. Bu yondashuv o'quvchilarning hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

- ta'lim jarayonida konsertlar va chiqishlar tashkil etish o'quvchilarning musiqiy va pedagogik faoliyatini sinab ko'rish, ijro etish va boshqalarga ta'lim berish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Cholg'u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda metodik yondashuvlar ham muhim rol o'ynaydi. Ta'lim va amaliyotning samarali integratsiyasi uchun o'qituvchilar zamonaviy pedagogik texnikalar va metodikalardan foydalanishlari kerak. Masalan:

- o'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olish, har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ta'lim usullarini ishlab chiqish.

- interaktiv metodlar, loyiha asosida ishlash va musiqiy ijro etishning amaliy jihatlarini to'g'ridan-to'g'ri o'rgatish.

Xulosa

Cholg'u ijrochiligi pedagoglarini tayyorlashda ta'lim va amaliyotning o'zaro aloqasi muvaffaqiyatli o'qituvchilarni tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Nazariy bilimlar va amaliyotning uyg'unligi o'quvchilarga yuqori darajada musiqiy va pedagogik mahoratni rivojlantirish imkoniyatini yaratadi. Ta'limning samaradorligini oshirish uchun amaliy mashg'ulotlar va nazariy bilimlar o'rtasidagi uzviy aloqani ta'minlash zarurdir. Bu yondashuv cholg'u ijrochiligi pedagoglarini nafaqat yuqori malakali, balki ijodiy va pedagogik jihatdan rivojlangan mutaxassislar sifatida tayyorlashga yordam beradi.

Date: 17th December-2024

ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, G. (2018). *Musiqiy ta'lim va pedagogika* – Toshkent: Akademnashr.
2. Jalilov, B. (2015). *Cholg'u ijrochiligi pedagogikasi: Nazariy va amaliy asoslar* – Buxoro: Buxoro universiteti nashriyoti.
3. Petrashova, N. (2019). *Musiqa pedagogikasida zamonaviy yondashuvlar* – Moskva: YuHuma.
4. Shayxov, R. (2017). *Musiqa asboblari o'qitish metodikasi* – Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
5. Yuldasheva, N. (2016). *Vokal pedagogikasining asoslari* – Toshkent: Toshkent davlat konservatoriyasi nashriyoti.
6. Petrova, T. (2020). *Musiqiy ta'limda metodologik yondashuvlar* – Moskva: Musiqiy pedagogika nashriyoti.
7. Xayrullayev, M. (2014). *O'qituvchi va o'quvchi o'rtasida pedagogik aloqalar* – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

